

[Justitsministeren.]

I den forløbne tid har forslaget jævnlig været fremme i den offentlige debat, i pressen såvel som i juridiske fagskrifter, og værdifulde betragtninger til brug i den kommende debat er blevet fremdraget.

Efter at jeg har haft lejlighed til at overveje forslagets almindelige retningslinier og enkelte regler, har jeg — omend ikke uden betænkelighed — ment at kunne fremsætte det uden væsentlige ændringer. Inden jeg omtaler enkeltheder i forslaget, herunder de punkter, hvor det nu har fået en ændret affattelse — det er iøvrigt ikke mange —, vil jeg gerne knytte nogle almindelige bemærkninger til forslaget.

Igennem tiderne har man diskuteret straffens formål og begrundelse, og der er fremsat mange og indviklede teorier herom, men de fleste, der i dag beskæftiger sig med kriminalpolitik, er standset op ved den simple betragtning, at formålet er at beskytte samfundet ved at forebygge ny kriminalitet. Næsten alle straffede personer forlader en dag igen fængslet og skal atter søge en plads i samfundet. Dette bliver derfor bedst beskyttet, hvis så mange som muligt går forbedrede ud, som man siger, det vil sige forlader fængslet bedre egnede til at klare sig i samfundet, end da de påbegyndte straffefsoningen. I de sidste 10 år har fangebehandlingen herhjemme gennemgået en god udvikling, ikke mindst under indflydelse af de tanker, svenske og amerikanske penologer har fremsat. I anordning af 10. maj 1947 om fuldbyrdelse af fængselsstraf i statsfængsel er det i formålsparagraffen — i § 10 — slået fast, at fangerne skal behandles med fasthed og alvor, og således at man søger at fremme deres *mulighed* for tilpasning i samfundet. Men hermed antydes i virkeligheden også grænsen for fængslets arbejde, altså ved *muligheden* for tilpasningen. Den, der arbejder med resocialiseringsproblemer, er imidlertid klar over, at der er lang vej, før den straffede er tilbage i samfundet, i det samfund, som han har *ret* til at vende tilbage til, som har *pligt* til at modtage ham, og som jævnlig bærer en væsentlig del af skylden for, at det gik, som det gik. Der gøres i dag her i landet et ikke ringe arbejde for at hjælpe straffede i gang igen — med at give dem bedre *mulighed* for tilpasning —, og de penge, der gives ud dertil, er vel givet ud. Men alle vi, der har arbejdet med disse spørgsmål i årevis, ved også, at det afgørende i hele spørgsmålet om resocialiseringen er holdningen, stemningen, atmosfæren i det sam-

fund, hvortil lovovertræderen drager efter sin løsladelse. Hvis dette samfund spærrer vejen tilbage, er al den megen møje forgæves.

Som fremhævet af min forgænger, da han fremsatte sit lovforslag — det findes i folketingstidenden for 1949—50, sp. 4528 ff. —, har vi herhjemme måttet erkende, at vor lovgivning skaber urimelige hindringer for straffede personers mulighed for at vende tilbage til og tilpasse sig samfundet. Mange, som løslades efter udstået straf, gør den bitre erfaring, at deres straf i virkeligheden ikke er udstået, idet de må vente i op til 5 år, undertiden længere endnu, før samfundet giver dem de borgerlige rettigheder igen, som den ustraffede er i besiddelse af. Vore lovregler på dette område blev ændret i 1939, og man mente dengang at være kommet langt i retning af at hjælpe de straffede. Det har vist sig at være en utilstrækkelig reform. Vore regler i denne henseende med hensyn til f. eks. næringsret, ret til invalide- og aldersrente, valgret, jagtret o. s. v. gør megen skade — mere, end man forestiller sig, hvis man ikke kommer i kontakt med lovovertræderne eller ser de talrige andrager, der fremkommer fra straffede personer, om generhvervelse af en eller anden rettighed, som straffen har udelukket den pågældende fra, og som kan være af afgørende betydning for den, der er besluttet på fremtidig at føre et straffrit liv.

For de samfundsmæssige hensyn, der kan anføres til støtte for regler om rettighedsfortabelse, og som brydes med hensyn til de straffedes lettest mulige genindpasning i samfundslivet, er der kort gjort rede i straffelovskommissionens betænkning, der ligger til grund for lovforslaget. Som min forgængers er også min grundindstilling til spørgsmålet den samme som kommissionens. Også jeg har naturligvis — ligesom de — meget vel øje for de modstående hensyn, som kan gøre sig gældende. Afvejningen af disse hensyns vægt overfor hensynet til de straffedes resocialisering på de forskellige områder er hovedproblemet i dette forslag og vil sikkert her i salen og i det udvalg, som formentlig vil blive nedsat, give anledning til livlig og forhåbentlig frugtbringende debat. Jeg tror, at de fleste vil være enige i, at det er rigtigt, når forslaget forlader et princip, som hidtil har spillet en ikke uvæsentlig rolle, at der lægges afgørende vægt på en moralsk bedømmelse af den straffede: om han er værdig til det ene eller andet. Når man forkaster dette synspunkt, må man erkende, at der ikke er nogen grund til at